

MESTNI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA

POROČILO O DELU TRŽNE INŠPEKCIJE V LETU 1954

S pospešeno demokratizacijo v našem gospodarstvu in upravljanjem podjetij po delovnih kolektivih, predvsem pa ob uveljavljanju delovanja ekonomskih zakonov na našem tržišču, je bila osnovna naloga Tržne inšpekcije (katero določa tudi uredba o tržni inšpekciji), nadzor nad izvajanjem predpisov in ukrepov, ki urejajo blagovni promet in upravljanje storitev. Vzporedno s sedanjim gospodarskim sistemom mora Tržna inšpekcija spremljati tržišče, analizirati skladne pojave, kakor tudi probleme v blagovnem prometu ter ugotavljati vzroke teh. S predlogi pa je dolžna vplivati na odstranitev vseh pomanjkljivosti na tržišču, z ugotavljanjem in prijavljanjem gospodarsko kaznivih dejanj in prekrškov pa preprečevati gospodarski kriminal in nered v blagovnem prometu.

Objektivni vzroki, ki so še danes pred tržno inšpekcijo, so onemogočali sistematično spremljanje tržišča in pojavov na tržišču, zaradi česar sta bila sistem in delokrog dela mnogo ožja. Osnovni vzrok je v pomanjkanju kadra (z ozirom na zelo široko področje dela tržne inšpekcije), zaradi česar se je Tržna inšpekcija morala pri delu boriti le za nekatere pojave, ki bodo razvidni v poročilu.

Eden izmed objektivnih vzrokov, ki že dlje časa zavira zaželen uspeh dela Tržne inšpekcije, je številčno premajhna inšpekcija. V začetku leta je bilo na Tržni inšpekciji zaposlenih 8 inšpektorjev, med letom je bilo na novo sprejetih šest. Službo pa so odpovedali 4 inšpektorji. Novi inšpektorji so se vsekakor morali na novo uvajati v delo, kar je imelo vpliv na kvaliteto dela. Poleg omenjene situacije je na kontinuiteto dela vplivalo tudi veliko število sicer upravičenih izostankov, katerih je bilo v letošnjem letu 563 dni. Ti izostanki so skoraj izključno nastali zaradi bolezenskih dopustov.

Strokovna kvalifikacija inšpektorjev je naslednja: s fakultetno izobrazbo 1, z nedokončano fakulteto 3 (omenjeni so vpisani kot izredni študentje na Ekonomski fakulteti), s popolno srednjo šolo dva in nepopolno srednjo šolo 4. Številčno stanje in delno tudi strokovna kvalifikacija ne odgovarjata potrebam inšpekcijske službe. To stanje je tembolj očitno, če upoštevamo področje dela tržne inšpekcije, ki zajema:

- a) notranja trgovina — 188 obratov;
- b) zunanja trgovina — 29 obratov;
- c) trgovinske usluge — 41 obratov;

- č) gostinstvo in turizem — 146 obratov;
- d) obrt — 2049 obratov;
- e) industrija — 91 obratov;
- f) ostale gospodarske organizacije — 55 obratov.

Poleg tega mora Tržna inšpekcija zasledovati in preganjati prekupčevalce in špekulante, prodajo blaga s strani neposrednih proizvajalcev ter nadzorovati blagovni promet na ljubljanskih trgih.

V letošnjem letu je bilo podrobneje pregledano skupno 62 trgovin in trgovskih podjetij, 44 gostinskih obratov, 102 obrtna obrata ter 24 industrijskih in ostalih podjetij. V omenjenih podatkih niso zajeti pregledi onih podjetij in obrtov, kjer inšpekcija ni ugotovila prekrškov in kaznivih dejanj.

Glede na kršitve predpisov o blagovnem prometu, ki so bile ugotovljene pri pregledih podjetij in na tržišču, smo izvršili v letošnjem letu sledeče število prijav: Okrožno mu gospodarskemu sodišču 21, Upravno-pravnemu oddelku MLO 14, sodniku za prekrške 166 in Javnemu tožilstvu 59. Na podlagi vloženih prijav so bile izrečene naslednje kazni:

- a) po sodniku za prekrške za 602.900 din;
- b) po gospodarskem sodišču skupno za 829.760 din (to so izrečene kazni zaradi prekrškov in gospodarskih prestopkov pravnim in fizičnim osebam);
- c) odvzem premoženjske koristi po upravno-pravnem oddelku in gospodarskem so-

dišču skupno za 6.766.256 din. Skupaj kazni in odvzem: 8.198.916 din.

O nekaterih kaznih, katere je izreklo Okrožno sodišče na podlagi vloženih prijav, nimamo evidence, ker nas sodišče o njih ni obveščalo.

Iz gornjega je razvidno, da je v absolutnih zneskih največ kazni oziroma odvzema neupravičeno pridobljenih premoženjskih koristi izrečeno družbenim gospodarskim organizacijam. To dejstvo nas ne sme zavajati in si ne smemo tolmačiti na podlagi tega poudarka, da je največ gospodarskega kriminala v gospodarskih organizacijah z družbeno lastnino, kajti dejstvo je, da je mogoče ravno v teh, na podlagi knjigovodske evidence podrobneje ugotavljati blagovni promet in s tem v zvezi kršitev predpisov. Popolnoma drugače pa je pri gospodarskih organizacijah s privatno lastnino. Le malo število teh je dolžno voditi knjigovodsko evidenco o poslovanju in še tistim, ki to vodijo, so dane široke možnosti, da evidentirajo samo tiste poslovne dogodke, katerih nimajo interesa prikriti. Ker pretežno število gospodarskih organizacij s privatno lastnino zajema področje obrti, bo o teh problemih obširneje govora v odstavku poročila, kjer bo obravnavano obrtništvo.

Iz ugotovitev Tržne inšpekcije v letu 1954 nakazujemo nekatere najvažnejše probleme:

PROMET Z LESOM

Z ozirom na signale, da je v lesni trgovini velik nered, kar se je odražalo tudi pri izredno naglem porastu cene v lesu, smo v prvi polovici leta 1954 izvršili kontrolo poslovanja več podjetij, katerih osnovna dejavnost je predelovanje lesa, izdelovanje lesnih proizvodov ter trgovina z lesom in kurivom. Ugotovili smo, da zvezni in republiški predpisi, ki urejajo promet z lesom, niso pomanjkljivi. Pomanjkljivosti smo ugotovili le pri izdajanju odločb o poslovnem predmetu gospodarskim organizacijam. Te odločbe izhajajo predvsem še iz prejšnjih let. Pomanjkljivosti odločb so se izražale v nepreciziranem, širokem in dvosmiselnem poslovnem predmetu. Tako n. pr. podjetje »Tesar« posluje že od leta 1952 z naslednjim poslovnim predmetom: »Rezanje lesa za potrebe tesarstva in mizarstva ter izvrševanjem tesarških in mizarških del pri pretežno lesenih gradbenih objektih.« Ker določeni poslovni predmet ni bili niti s klavzulo specificiran, je prišlo v

podjetju do takih anomalij, da je z ene strani nabavljalo drugim potrošnikom, na drugi strani pa je za lastne potrebe nakupovalo že rezane sortimente. Slične primere smo ugotovili tudi pri nekaterih drugih tovrstnih podjetjih.

Nepovoljnemu stanju na lesnem tržišču so pripomogla tudi predstavništva trgovinskih agencij, ki so konec leta 1953 in v letu 1954 nenehno povečevala promet z lesom in zaradi konjunktura na trgu pripomogle k stalnemu dviganju cen. Zoper njih ni bilo mogoče uvesti gospodarsko pravnih ukrepov, ker jim določeni poslovni predmet daje pogoje za neomejeno poslovanje. Vsebinsko so namreč njihovi dovoljeni poslovni predmeti zelo obširni, kot n. pr. Predstavništvo trgovinske agencije Zveze kmetijskih združenj AP Vojvodine ima sledeči poslovni predmet: »posredovanje v blagovnem prometu«. To predstavništvo je do našega pregleda izvrševalo 60—70% vsega posredovanja ravno v trgovini z lesom.

Predstavništvo trgovinske agencije AP Vojvodina Ljubljana, Tavčarjeva 3, pa posluje s poslovnim predmetom: »posredovanje v trgovini za industrijske izdelke in kmetijske izdelke«. 30—40% celotnega posredovanja pa je odpadlo na posredovanje v lesni trgovini.

Pri vseh podjetjih, v katerih je bila izvršena kontrola, smo ugotovili poleg že omenjenih, tržišču škodljivih nepravilnosti še samolastno razširjenje poslovnega predmeta. Vsa kontrolirana podjetja so se poleg redne dejavnosti ukvarjala še z nedovoljeno trgovino. Tako n. pr. je Podjetje »Kurivo« s poslovnim predmetom »trgovina z drvimi in premogom na debelo in drobno«, v nasprotju z dovoljenjem trgovalo še z vsemi vrstami lesa. V letu 1953 je podjetje s preprodajo lesa ustvarilo 3.268.529 din neupravičenega dobička. Skupno je v minulem letu preprodalo 5.018 kubikov desk, drogov, tramov, hlodovine, trdega in okroglega lesa ter 535.415 kg taninskega lesa. V januarju 1954. leta pa je podjetje preprodalo 85 kubikov tramov in 10 kubikov desk v skupni vrednosti 1.279.752 din. Več nedovoljenih trgovskih poslov je bilo izvršeno že na samem odkupnem področju v obliki posredništva.

Podobne primere smo ugotovili v podjetju »Tesar«, ki je trgovalo z jamskim lesom in preprodalo gradbeni, elektrotehnični in drugi material v vrednosti 2.078.589 dinarjev; v podjetju »Kurivo-prodaja«, kjer so v 4 mesecih preprodali 325 kubikov hlodovine in žaganega lesa in ustvarili 424 tisoč 861 din dobička; v podjetju »Mestno tesarstvo«, kjer so trgovali z vsemi žaganimi lesnimi sortimenti ter preprodali hlodovino in gradbeni material v vrednosti 682.726 din; v lesnem odseku OZZ Ljubljana - okolica, kjer so vršili brez dovoljenja posredniške posle v trgovini z lesom in žarčunali 1,5% provizije. Omenjen lesni odsek je v 2 in pol mesecih posredoval trgovski mreži in potrošnikom raznih lesnih sortimentov v vrednosti 63.507.774 din in

ustvaril 428.387 din nedovoljene premoženjske koristi.

Z našim pregledom smo preprečili tudi prodajo taninskega lesa, ki ga je kupilo podjetje »Kurivo-prodaja« v Ljubljani od Zadružnega trgovskega podjetja Novo mesto za drva. Prodaja taninskega lesa za kurjavo je s predpisi strogo prepovedano. Po strokovnem pregledu je bilo ugotovljeno, da je bil taninski les dobre kvalitete za izdelavo taninskega ekstrakta.

Vzroke samovoljnega razširjenja poslovnega predmeta in ukvarjanja z nedovoljeno trgovino je iskati v težnji podjetij za zaslužkom. Zaradi velikega povpraševanja na lesnem tržišču so bili dani zelo povoljni pogoji za prekupčevanje in dosego velikih zaslužkov. Brez dvoma pa prekupčevanje zelo vpliva na porast cen, kajti s prehajanjem blaga preko večjega števila trgovskih podjetij in posredovalcev se večajo stroški ter število pretentov na dobiček. Vse ugotovljene prekrške in gospodarska kazniva dejanja, je inšpekcija po veljavnih predpisih predlagala v kaznovanje.

Vzporedno z že vpisanimi kontrolami smo ugotovili tudi nekatere neregistrirane nakupovalce lesa, v dveh primerih pa celo kriminalna dejanja pri odkupu. Tako n. pr. je tajnik Kmetijske zadruge Besnica tov. Alavf nakupoval in prodajal les v svoj račun z združnimi denarnimi sredstvi. Nakupovalec lesa podjetja »Kurivo-prodaja« pa se je pri odkupu lesa posluževal ponarejenih finančno-materialnih dokumentov, na podlagi katerih mu je podjetje za odkup 235 kubikov hlodovine izplačalo 1.378.065 din. To vsoto bi imenovani moral plačati Občinskemu ljudskemu odboru Kamniške Bistrice, dejansko pa je z njo sam manipuliral, delno z vednostjo uprave podjetja. Podjetje se je namreč s takim načinom odkupa lesa hotelo izogniti družbenim dajatvam, nakupovalcu pa je bilo omogočeno, da se je s temi sredstvi okoriščal. Oba slučaja smo odstopili Tajništvu za notranje zadeve zaradi dokončne preiskave in uvedbe kazenskega postopka za odgovorne osebe.

OBRJNIŠTVO

Iz ugotovljenih primerov izhajajo v obrtništvo predvsem sledeči primeri: šušmarstvo, prekoračevanje delokroga poslovanja, zaposlitev neprijavljene delovne sile (popoldansko delo) in serijska proizvodnja.

Sušmarstvo: V letu 1954 je Tržna inšpekcija posvečala več pozornosti problemu šušmarstva, vendar so bili všteti odvisni od razpoložljivega kadra in časa. Sodniku za pre-

krške smo prijavili 87 šušmarjev, ki so bili že v postopku in tudi kaznovani. Iz naših ugotovitev je razvidno predvsem to, da se poleg zelo razširjenega uslužnostnega šušmarstva po naročilu potrošnika vrši tudi šušmarstvo večjega obsega z namenom izdelovanja raznih proizvodov za prodajo preko trgovske mreže. Sušmarstvo je razvilo pri vseh obrtnih dejavnostih. Razlikovati je dve vrsti šuš-

marjev, in sicer poklicne ter šušmarje, ki so v rednem delovnem odnosu pri raznih gospodarskih organizacijah in ustanovah, se pa v prostem času ukvarjajo z obrtno dejavnostjo. V prvo skupino opredeljujemo osebe, ki stalno izvršujejo obrtno dejavnost določene stroke brez obrtnega dovoljenja. Te vrste šušmarji so najčešče brez strokovne obrtne kvalifikacije ter se bavijo z izdelavo enega, dveh ali treh proizvodov za trgovsko mrežo. Uslužnostnih del po naročilu pa ne sprejemajo. S to vrsto šušmarstva se ukvarjajo različne osebe. Tako študentje, gospodinje, nekateri obrtniki, ki so opustili svojo obrt in izdelujejo po vsej drugi strani (kot šušmarji) in celo inženirji in slične kvalificirane osebe. Skoraj v vseh primerih smo ugotavljali, da so izvrševali artikla, katerih je primanjkovalo na našem tržišču. Predvidevamo pa tudi, da so za plasiranje svojih izdelkov morali imeti poznanstva v trgovski mreži. Promet šušmarjev je bil sorazmerno visok, tako n. pr. je Pregradovič Mila, gospodinja, izdelala in prodala v prvem polletju leta 1954 šalov in kravat v vrednosti 1.025.876 din. Ditmajer Drago, absolvent elektrotehnik je izdelal za ljubljanska trgovska podjetja v prvem polletju leta 1954 okrasnih sponk, zapestnic in slično v vrednosti 851.183 din. Koliko svojih proizvodov so šušmarji prodali izven področja MLO, nismo mogli ugotoviti. V drugo vrsto šušmarjev pa spadajo osebe, ki so sicer v rednem delovnem odnosu v podjetjih ali ustanovah, katere pa se v prostem času ukvarjajo s šušmarstvom. Za razliko od prejšnjih prevzemajo tudi uslužnostne storitve. Kot n. pr. montažna dela, zidarska, pečarska dela in slično. Tako n. pr. so trije ključavničarji (bivši) Tovarne Teol prevzeli

SERIJSKA PROIZVODNJA

Pomanjkanje artiklov za široko potrošnjo in za dopolnilo težki industriji kakor tudi večje povpraševanje za obrtniške usluge, je dalo kakor šušmarstvu, tako tudi predvsem privatnemu obrtništvu ugodne pogoje za razvoj v smeri serijske proizvodnje. Iz predvojne uslužnostno storitvene obrti so se današnje obrtne delavnice v veliki meri izpremenile v obrate izrazito proizvodnega značaja s serijsko izdelavo določenih artiklov. Predvsem je to pojav v tekstilni, elektrotehnični in delno usnjarski stroki, več ali manj pa tudi v vseh ostalih z izjemo onih, katerih značaj se ne more spremeniti. Tako n. pr. je Medvešek Emil izdeloval elektrotehniške izdelke za trgovino in industrijo v skupni vrednosti 18 milijonov dinarjev, uslug pa je izvršil le

PRESEGANJE OBSEGA POSLOVANJA

Konjunktorni položaj v obrtništvu je imel tudi za posledico, da so nekateri obrtniki opuščali registrirano obrtno dejavnost in preusmerili proizvodnjo na izdelke, po katerih je bilo na tržišču večje povpraševanje. Tako n. pr. smo ugotovili, da je ključavničar opustil svojo osnovno obrtno dejavnost ter se začel baviti z ulivanjem raznovrst-

montažo inštalacije vodovodnih cevi v podjetju »Udarnik«, kvalificirani delavci »Cementnice«, ki so bili na rednem delu v Begunjah, so v prostem času prevzeli gradbena dela na Bledu itd., itd. Prav tako pa so se nekateri bavili stalno z nedovoljeno obrtno dejavnostjo in prodajali svoje artikla preko trgovske mreže. Tako n. pr. Zidarič Jakob, uslužbenec podjetja Slovenija-vino je izdeloval ribolovske potrebščine in jih je v 6 mesecih prodal raznim trgovskim podjetjem v vrednosti 900.000 din.

Omenjene primere nakazujemo kot prikaz kakšne oblike šušmarstva smo odkrili, ne more pa biti to merilo za oceno šušmarstva na našem področju, kajti šušmarstvo je zelo razširjeno in se ga z našimi ugotovitvami ne more utemeljiti. Tretja oblika šušmarstva je po našem mišljenju najbolj razvita — uslužnostno šušmarstvo po naročilu potrošnikov. Ta vrsta šušmarstva se vrši izključno v stanovanjih in skritih delavnicah. Takih primerov smo odkrili le nekaj, ker ne smemo vršiti kontrol po stanovanjih in ker bi morali dobiti za vsako prijavo dokazilo prič, da je šušmar delal za določene osebe. Osebe, ki se poslužujejo šušmarjev, prijav sploh ne dajo, s strani Obrtne zbornice pa smo med letom prejeli le par prijav. Se manj prijav pa so poslali obrtniki, iz česar ugotavljamo, da v obrtništvu še ni prišlo do resne medsebojne konkurence in da se rednim obrtnikom ni treba boriti za tržišča oziroma naročila.

Šušmarstvo je pogojeno z današnjimi gospodarskimi razmerami, ker je družbeni problem, ki ga bo treba reševati s pravilno politiko razvoja obrtništvu lahke industrije s sprostitvijo plačilnega sistema v podjetjih in dvigom standarda.

za 1 milijon dinarjev. (Podatki za leto 1953.) V prvem polletju leta 1954 pa je samo za tovarno TAM izdelal raznih električnih izdelkov v vrednosti 3 milij din. Strojni ključavničar Zupan Andrej je v letu 1954 prodal preko trgovske mreže za 7 milijonov dinarjev izdelkov. Bahovec Lidija pa je z izdelovanjem tekstilne galanterije ustvarila preko trgovske mreže v prvem polletju leta 1954 za preko 10 milijonov dinarjev prometa. Proti tem in sličnim primerom nismo ukrepali. Nakazujemo pa jih kot problem v razvoju obrtništvu, ker ta pojav vsekakor zmanjšuje obseg obrtne dejavnosti, z druge strani pa očitno nakazuje potrebo razvoja lahke industrije, oziroma ojačanje socialističnih obrtnih obratov v tej smeri.

nih predmetov kot trikot stikala, ohišja za akumulatore in podobno, pri radiomehaniki smo ugotovili, da je izdeloval ključavnice za koleasa pri pasarju, da je izdeloval električni pribor in slične primere. Vse ugotovljene primere kršitev predpisov smo prijavili v kaznovanje sodniku za prekrške.

ZAPOSLOVANJE NEPRIJAVLJENE DELOVNE SILE V POPOLDANSKEM ČASU

Zelo pogosto ugotavljamo, da zaposlujejo obrtni mojstri v popoldanskih in večernih urah priložnostno delovno silo, ki je ne vodijo v plačilnem seznamu in zanje ne plačujejo prispevka za socialno zavarovanje. Predpisi določajo, da mora obrtni mojster prijaviti Zavodu za socialno zavarovanje omenjeno delovno silo na koncu meseca, ko predloži obračun za ostalo delovno silo. Izkoriščujoč te predpise obrtniki teh primerov ne javljajo, pravtako pa je tudi inšpekciji otežkočeno ugotavljati take primere. Vsled tega smo ta h primerov ugotovili le malo število z daljšim zasledovanjem. Smatramo, da so predpisi, ki urejajo delovne odnose priložnostnih delavcev pomanjkljivi.

Kontrola obrtnih obratov je delno otežkočena tudi vsled tega, ker le malo število privatnih obrtnikov vodi predpisano knjigovodstvo. Od 1782 privatnih obrtnikov je bilo obvezano voditi knjigovodstvo le 178 obrtnikov. Zato so v privatnem obrtništvu dane široke možnosti za prekupčevanje s surovinami in materialom, razne vrste špekulacije in podobno. Navedli bomo samo en primer, ki dokazuje predhodno trditev. Iz zaključkov kontrole poslovanja podjetja »Odpad« Ljubljana-mesto je razvidno, da je to podjetje v prvem polletju leta 1954 prodalo privatnikom preko 100 ton raznih odpadkov železa, aluminija, bronca, bakra, medenine itd. po cenah za odpadke. Po naši oceni je privatni sektor z uporabo zgoraj navedenih odpadkov ustvaril v razdobju pol leta samo s tem materialom, nakupljen pri enem podjetju za cca 2,5 milij, večji pozitivni dohodek. Podjetje na prodajnih fakturah ni označevalo podatkov kupca, vsled česar inšpekcija ni mogla ugotavljati okoriščanja s tem materialom.

V okviru obrtništvu smo s posebnim poudarkom pregledali tudi poslovanje ONPZ, ter ugotovili sledeče karakteristične momente v poslovanju teh zadrug:

Večina zadrug je prekoračila okvir dovoljenega poslovanja ter se ukvarjala z nedovoljeno trgovino z namenom ustvarjanja dobičkov. Tako n. pr. je v letu 1953 preprodala raznega blaga in izdelkov v vrednosti:

	din
ONPZ »Galis«	2.601.58
ONPZ »Pleskarjev«	588.48
ONPZ »Elektrovod«	1.596.37
ONPZ »Živila«	885.19
ONPZ kleparjev	1.640.40

Pristojnim organom smatrali predlog za odvzem neupravičeno pridobljene premoženjske koristi.

Poleg omenjenega smo v zadnjih ugotovili tudi pojave nesocialističnih odnosov. Tak odnos se je izražal pri kreditiranju in pri razdeljevanju naročil. Zadrugniki z večjimi osnovnimi in obratnimi sredstvi so dobivali večje kredite in večja naročila, predvsem donosnejša naročila (serijsko izdelavo), tako da ima njihova dejavnost čisto industrijski značaj. V večini primerov so močnejši zadrugniki funkcionalni zadrug. Tako napr.

odpade v zadrugi Elektrovod 2/3 celotnega v l. 1953 ustvarjenega bruto prometa na 9 zadrugnih funkcionarjev, dočim odpade na ostalih 32 zadrugnikov samo 1/3. V zadrugi Galis odpade na 15 zadrugnih funkcionarjev dobra tretjina ustvarjenega prometa, medtem ko odpade na ostalih 131 zadrugnikov slabi dve tretjini. V ONPZ Železopromet odpade 50% celotnega prometa na 1/3 močnejših zadrugnikov, ostale 2/3 pa na ostale (manjše obrtnike). V zadrugi tesarjev odpade 53% celotnega dohodka na predsednika in tajnika zadruga, dočim ostalih 47% na

PREGLEDI PEKARN IN PEKE KRUHA

Poslovanje pekarn smo kontrolirali predvsem ob prilikah podražitve oz. pocenitve mlevskih izdelkov. S pregledom kalkulacij smo ugotovili, da so bile kalkulacije pekarn previsoke in da je možno prodajati kruh ceneje.

Ob priliki podražitve kruha v avgustu 1954 smo korigirali kalkulacije pocenitev črnega kruha za 1 din t. j. na 38 din, za pocenitev polbelega kruha za 2 din t. j. na 48 din, dočim naj bi beli kruh obdržal isto ceno.

Pri navedenih naših predlogih smo upoštevali vse okoliščine, ki vplivajo na formiranje cen kruha in sicer:

1. Kapaciteto ljubljanskih pekarn in njih sposobnost. Poleg 38 parnih peči je na področju Ljubljane še 17 navad-

vse ostale zadrugnike (20 zadr.).

Poudariti je tudi, da nam analiza celotnega števila zadrugnikov pokaže najčešče le 10 — 50% aktivnih. Tudi pri tem je zanimivo da preko zadruga aktivno poslujejo zlasti zadrugniki z večjo proizvodno zmogljivostjo t. j. oni, katerih letni bruto promet znaša od 1 do 20 milj. din.

V nekaterih primerih smo celo ugotovili, da zadruga odklanjajo pristopne prijave obrtnih obratov socialističnega sektorja, z izgovorom, da tega predpisi ne predvidevajo. Pri potrjevanju pravil bo moral LO ta nedostatek odpraviti.

nih — primitivnih peči. Od vseh peči je v dobrem stanju 20, srednje dobrih 13 in izredno slabih 22, katere bi bilo potrebno ob prvi priliki ukiniti. Zadnje obratujejo z izredno visokimi režijskimi stroški. V vseh pekarskih obratih je slaba mehanizacija.

2. Predvidevali pa smo, da ustvarjajo pekarne večje zasluge (v času, ko se je vršila kontrola) s peko žemelj, rogličev, prepečenca in slaščičarskih izdelkov. Vse ljubljanske pekarne razen v Polju so bile v prvi polovici leta visoko aktivne.

Naš predlog smo smatrali utemeljen in je bil tudi sprejet.

Iste kriterije smo upoštevali pri delni pocenitvi moke v mesecu avgustu 1954 l.

KONTINGENTIRANJE BELE MOKE

Z ozirom na nov predpisan način meljave žitaric, so se bistveno zmanjšale količine bele moke za široko potrošnjo, vsled česar je treba razpoložljive količine smotrno razdeljevati. To nalogo vrši tržna inšpekcija v sodelovanju z trgovinsko in gostinsko zbornico. Kontigent za mesto Ljubljano v skupni količini 153 ton se mesečno razdeli za široko potrošnjo, zdravstvene ustanove, gostinstvo in slašči-

arne pod sledečimi kriteriji:

- a) Zdravstvenim ustanovam, didom in otroškim jaslim, po njihovih dejanskih potrebah.
- b) Internatom, dijaškim domovom in sličnim ustanovam po cca 1 kg na osebo.
- c) Trgovinam na drobno za široko potrošnjo, predvidoma 0,5 kg na osebo.
- d) Gostinstvu in slaščičarnam pa z ozirom na turističen značaj mesta.

TRGOVINA

Primanjkljaji in viški: S pregledom inventurnih spisov za leto 1953 ter polletnih inventur leta 1954 iz 24 trgovskih podjetij (vključno z njihovimi poslovalnicami) smo ugotovili sledeče značilnosti:

Skupni pramanjkljaji izkazani v letnih inventurah za leto 1953 znašajo v 24 podjetjih skupno 4.442.870 din, skupni viški pa 4.632.469 din. Izraženo v % od celotnega prometa znašajo primanjkljaji 0,058% in viški 0,06%. Polletne inventure poslovnega leta 1954 za ista podjetja izkazujejo skupno 1.013.188 din primanjkljajev ter 3.490.962 din viškov ali 0,024% primanjkljajev in 0,085% viškov, računajoč prav tako od skupno doseženega prometa.

Ti podatki so značilni predvsem zaradi tega, ker moramo primanjkljaje obravnavati ločeno od viškov, ker se isti ne morejo kompenzirati.

Viški in manjki v primerjavi s celotnim prometom res ne predstavljajo visokega procenta. Ako pa primerjamo inventure po posameznih trgovskih podjetjih in trgovinah se v več primerih pojavi problem pretiranih primanjklja

jev. Tako n. pr. je trgovina za galanterijo Zveze glubih izkazala v inventuri konec leta 1953 primanjkljaj v znesku 1.869.416 din ali 6,16% od ustvarjenega prometa. Kmetijska zadruga v Sentvidu pa 752.159 din ali 5,61% od ustvarjenega prometa. Sličnih primerov z večjimi ali manjšimi primanjkljaji je tudi pri ostalih podjetjih. Proti prekomernim primanjkljajem, od katerih je že odračunan kalo se uspešno borijo le tista podjetja in trgovine, ki mnoge primere prijavljajo in zahtevajo povrnitev oz. obremenitev osebnih kontov odgovornih oseb, kot to delajo trgovska podjetja »Merkur«, Na-ma-»Radio center«, »Grmadat«, »Hrana«. Pri teh se opaža pri naslednjih inventurah rapidno zmanjševanje primanjkljajev.

Težje kakor ugotoviti pa je pred sodiščem dokazovati (poleg zahtevka za povrnitev) kaznivo dejanje, ker sodni organi smatrajo kaznivo dejanje dokazano le takrat, kadar se obdolženca dobi na konkretnem primeru kraje. S kontrolo in nadzorstvom pa je pri sedanjem sistemu trgovine tako dokazovanje kazni-

vega dejanja nemogoče, lahko je le slučajnost.

Za uspešnejše preganjanje te vrste gospodarskega kriminala bi moralo sodišče najti pravno podlago za materialno in kazensko ukrepanje, bodisi da pramankljuje tretira kot krajo, ali pa vsaj kot posledico malomarnega poslovanja.

Poleg tega smo ugotavljali, da tudi sama podjetja površno rešujejo ta vprašanja in hočejo za viški kompenzirati manjke ter končni rezultat t

j. + ali — knjižijo kot izredni dohodek ali izredni izdatek (Primeri trg. podjetja »Kolo niale«, »Usnje«, »Drogerija« DOM«, Mladinska knjiga itd.) V nekaterih primerih so podjetja manjke celo odpisala in niso obremenila odgovornih oseb.

Iz vsega navedenega je zaključiti, da bi morali nadzorni organi v letošnjem letu posvetiti večjo pozornost in ostrino za zmanjšanje pramankljujev v trgovinah.

PREGLED SOCIALISTIČNIH ZAKUPOV ZA KMETIJSKE PRIDELKE

Ze pred reorganizacijo trgovske mreže so bili pregledani vsi soc. zakupi za prodajo kmetijskih pridelkov. Glavne ugotovitve pri tem pregledu so bile naslednje:

a) Zakupniki so imeli široke možnosti privatnega trgovskega udejstvovanja, ker niso bili obvezni voditi nikakršne evidence o trgovski dejavnosti.

b) Zakupniki so prikrajševali skupnost za netočnimi davčnimi napovedmi, posamezni zakupniki so v davčni napovedi prikazali znatno nižji promet od dejansko do-

seženega. Primer: 7 zakupnikov je v davčnih napovedih za l. 1953 utajilo 1.600.487 din prometa, katerega so ustvarili z blagom kupljenim samo od soc. gospodarskih organizacij. Poleg tega so utajili ves doseženi promet, katerega so ustvarili z blagom kupljenim direktno od proizvajalcev, kar znaša po cenitvi inšpekcije več milijonov dinarjev. Vsled teh in sličnih primerov je tržna inšpekcija ob reorganizaciji trgovske mreže predlagala ukinitvev zakupov in pripojitev lokalov državnim trgovskim podjetjem.

PREGLED TRGOVIN IN TRGOVSKIH PODJETIJ S KMETIJSKIMI PRIDELKI

Z ozirom na precejšnjo neurejenost trga s kmetijskimi pridelki v drugi polovici leta 1954 smo ugotavljali vzroke naglega porasta cen kmetijskim pridelkom. V detajlističnih trgovinah s sadjem in zelenjavo so posebno v času ozimnice pribijali pretirano visok % trgovske marže z namenom ustvarjanja večjih dobičkov. Z našimi ukrepi smo uspeli v več primerih znižati maržo. Nekateri uslužbenci pa so celo samovoljno dvigovali cene in se okoriščali z različno. Vse take primere smo javili Javnemu tožilstvu. Pri grosističnem podjetju Kmetijski pridelki pa smo poleg organizacijskih pomanjkljivosti začutili tudi kršitve predpisov. Blago so prodajali v

Ljubljani in na Gorenjskem preko provizijskih prodajalcev, katerim so dopuščali samovoljno zviševanje cen. Na ljubljanskem trgu so prodajali slive, grozdje in lubenice za 5-10 din dražje in to z vednostjo in dovoljenjem podjetja.

Uslužbencem lastnega podjetja in nekaterih drugih zelenjadarskih trgovin so prodajali kmetijske pridelke v takšnih količinah, da so jih isti prodajali za svoj račun ob nedeljah in praznikih z vednostjo podjetja. Vsi ti in ostali primeri so vplivali na dvig cen na trgu. Javnemu tožilstvu smo prijavili v kaznovanje vodilno osebje podjetij ter 22 uslužbencev in delavcev v podjetju radi prekupčevanja.

NEDOVOLJENA TRGOVINA

Nedovoljena trgovina odno- sno trgovanje z blagom, ki ne spada v delokrog gospodarske organizacije je zelo razširjena tako pri trgovskih podjetjih, kakor tudi pri proizvajalnih podjetjih. Pri vseh trgovskih in proizvodnih gospodarskih organizacijah, katerih poslovanje smo v teku leta podrobneje prekontrolirali smo ugotovili pojave nedovoljene trgovine, izjema sta samo trg. podjetje »Elektrotehna« in Tovarna testenin. Pri proizvodnih podjetjih je bil često pojav preprodaje surovin, kot primer navajamo obrtno proizvodno podjetje »Udarnik«, ki je preprodajale škrob, deske, lužni kamen, ricinusovo olje, transformatorsko olje, celo čebeljnake, domače platno, razni mizarški

material itd. s čemer je ustvarilo 1.016.935 din dobička. S pomočjo te predprodaje si je podjetje ustvarilo celo črni fond v znesku 287.980 din, katerega so uporabili za tkv. nagrajevanje nekaterih uslužbencev in strokovnih delavcev v podjetju.

Trgovska podjetja pa se preprodajala artikla, ki ne spadajo v njihov delokrog ali pa so prekoračili delokrog svojega poslovanja in prodajali drugim trgovskim podjetjem. »Jugotehnika« je v šestih mesecih preprodala raznega blaga v vrednosti 2.552.788 din. s čemer si je ustvarilo 341.507 din dobička. Enake primere smo zasledili pri trg. podjetjih »Železničar«, »Emona«, »Sanolabor«, »Kurivos«, »Kurivo-prodaja« itd.

PREKUPČEVALCI

Poleg že omenjenih prekupčevalcev v zelenjadarski trgovini smo prijavili trgovanje še 19 prekupčevalcev, ki so se ukvarjali s prekupčevanjem mesa, cementa, surovim maslom, volno in sličnim materialom. Omenjeni so se s prekupčevanjem bavili že daljša in v večjem obsegu. Ta-

ko n. pr. smo Mihalič Julija v preteklem letu dvakrat prijavili Javnemu tožilstvu iz sodne arhive pa je razvidno, da je bil že 8-krat kaznovan zaradi prekupčevanja. Poleg naštetih je inšpekcija odkrila še 11 drugih prekupčevalcev, ki no obsegu prekupčevanja niso tako značajni, so prav tako

prijavljeni v kaznovanje Javnemu tožilstvu. Pri pregledu komisijskega trgovskega podjetja »Umetnina« pa je odkritih še 95 oseb, katere so osumljene prekupčevanja z urami nakitom, raznimi instrumenti,

MESARSKA STROKA

Značilnosti ugotovitev iz tega področja so predvsem naslednje:

1. da so mesarji v poslovalnicah prodajali meso in izdelke, ki so ga sami kupovali;

2. da tehtnice in uteži niso bile cementirane, kar jim je služilo kot pripomoček za oškodovanje potrošnikov;

3. da je sistem poslovanja dopuščal preveč koncesij mesarjem-sekačem, s čimer so bile dane možnosti za okoriščanje.

Predvsem smo ugotavljali, da je sistem poslovanja dopuščal popolno samostojnost upravljanja poslovalnice posameznim mesarjem-poslovodjem, vsled česar uprave podjetij niso mogle imeti pregleda na dejanskim poslovanjem v svojih poslovalnicah. Skoraj v vseh poslovalnicah so bile zaposlene kot blagajničarke žene sekačev-poslovodij, kar je še bolj omogočalo poslovanje v korist posameznika.

Razen v štirih poslovalnicah so bili vsi ostali mesarji za prejete količine blaga le formalno zadolženi. Obračun so polagali enkrat ali dvakrat na 10-14 dni Dnevni izkupiček se ni odvajal sproti v banko ali v podjetje, temveč

aparati in slično. Dokazni material je inšpekcija odstopila tajništvo za notranje zadeve in Javnemu tožilstvu v nadaljnjo raziskavo in ukrepanje.

ga je poslovodja sam shranjeval in pri obračunu položil znesek, za katerega je bil obremenjen po dobavnica. Pri tem se mu je obračunal tudi kalo in v več primerih tudi 1 din za razsek. Niti v enem primeru pa niso podjetja postavljala vprašanja od voda nastalih eventualnih viškov ali pa povračilo eventualnega manjka. Blagovne inventure vsled tega sistema poslovanja podjetja v poslovalnicah niso vršila. Tako poslovanje je omogočalo sekačem prodajo mesa in mesnih izdelkov, katerega so samokupili, kar je bilo ugotovljeno tudi pri naših pregledih. V enem primeru smo celo ugotovili, da je poslovodja poslovalnice odvedel podjetju na račun prejetega blaga več denarja, kot pa je znašala finančna vrednost mesa, ki ga je imel še na zalogi, odnosno kolikor je mesa že prejel. Ta razlika pa v podjetju ni bila knjižena kot razlika, temveč kot predplačilo za sledečo nabavo t. j. obračunana je bila pri naslednjem obračunu prejetega mesa. Za odpravo teh pomanjkljivosti smo podvzeli potrebne ukrepe.

GOSTINSTVO

V začetku leta smo organizirali pregled gostinskih obratov z nalogo, da če so ista pripravljena na poletno turistično sezono. V sodelovanju s sanitarno inšpekcijo in gostinsko zbornico je bilo pregledanih 50 gostinskih obratov. Ugotovljeni so bili predvsem tehnični nedostatki, kot oprema podjetij, pomanjkajne pribora, stolov, miz, hladilnih naprav in ventilatorjev, ter sanitarno slabo vzdrževane naprave. Založenost z blagom in izbira je bila zadovoljiva.

Ker ugotovljene nepravilnosti niso imele značaja kaznivega dejanja oz. prekrškov smo za odpravo istih zadolžili uprave podjetij.

Med letom pa smo s kontrolo pa smo s kontrolo gostinskih obratov, predvsem v večernih urah ugotavljali, da so nekateri uslužbenci

vlivali vodo v vino in celo v ostale alkoholne pijače. Uspesnejše preganjanje tovrstnega kriminala omogoča dejstvo, da na račun oz. dobavnica, po katerih podjetja prevzemajo alkoholne pijače n. točno označena gradacija ali pa je sploh ni, tako da se mešanje vode v vino ne da dokazovati. Primere vlijanja vode v vino in slično smo odkrili le z neposrednim zasledovanjem. Tako n. pr. smo s sanitarno inšpekcijo ugotovili v gostilni »Dolenc«, da je upravnik Janežič vlival v vino vodo. Po analizi CHZ je bilo v vino vlito 3-4 odstotke vode. Po izjavah prič je upravnik vlival vodo v vino že več mesecev. V gostilni »Sokol« pa je natakarka vlivala vodo celo v pelinkovec. Te in ostale primere smo prijavili v kaznovanje.

Poseben problem v gostin-

stvu pa je prodaja vina s strani proizvajalcev in nedovoljeno krčmarjenje. Od pomladi preko vsega leta je bilo na področju mesta stalno (dnevno) 15-20 proizvajalcev vina iz Srbije, ki so prodajali vino (in ga še prodajajo) v bivših gostilnah, kletah in drvarnicah, kar izredno kvari kulturni izgled mesta. Po tovrstnih listih smo ugotovili, da so v l. polletju 1954 imenovani pripeljali v Ljubljano preko 60.000 litrov vina. Prodaja tega vina se je vršila skozi vse leto in so po našem predvidevanju omenjeni proizvajalci izvršili za 5 procentov celotne prodaje vina v Ljubljani. Kljub poostreni kontroli in kljub odločbi Sveta za gospodarstvo MLO, da se sme vino prodajati le na določenih mestih, se stanje bistveno ni spremenilo, ker je sankcija za kršitev tega odloka le 100 dinarjev. Ostrejša sankcija t. j. do 50.000 dinarjev pa so bile izvršene v onih primerih, ko so proizvajalci prodajali vino na drobno. — krčmarili. Ker pa je prodaja vina s strani proizvajalcev v Ljubljani problem, bi bilo potrebno predpisati za takšno prodajo večje omejitve.

Poleg omenjenih primerov so se nekatere osebe bavile s krčmarjenjem tudi v svojih stanovanjih. (Lasan Marija) ali pa trgovska podjetja v svojih poslovalnicah, ki so točila žganje po kozarčkih. Vzporedno s tekočimi naloga-

gami je Tržna inšpekcija v teku preteklega leta izvrševala tudi druge naloge in sicer:

- a) statistični popis obrti,
- b) analizo preskrbe mesta Ljubljane z ozimnico in kurivom,
- c) analizo vzrokov podražitve blaga v trgovini in proizvodov v industriji skupno s Finančno inšpekcijo,
- d) anketo gospodarskih organizacij, ki se ukvarja z odkupom prodajo in izdelavo kmetijskih pridelkov, prav tako skupno s finančno inšpekcijo,
- e) pregled izvedbe decentralizacije trgovskih podjetij,
- f) pregled organizacijskih pomanjkljivosti v Mestni klavnici.

Tržna inšpekcija pri MLO Ljubljana

POROČILO FINANČNE INŠPEKCIJE MLO O DELU V LETU 1954

Finančna in druge inšpekcije imajo odgovorno nalogo, da skrbijo za pravilno izvajanje gospodarskih predpisov.

Osnovna naloga finančne inšpekcije se nahaja v nenehni kontroli nad izvajanjem predpisov o finančnem poslovanju gospodarskih organizacij in ustanov s samostojnim finansiranjem, kakor tudi predpisov, ki regulirajo finančne obveze fizičnih in pravnih oseb, ki se bavijo s samostojno dejavnostjo, nasproti državni skupnosti. Poleg te naloge pa ima finančna inšpekcija tudi nalogo, da aktivno sodeluje pri nadaljnji graditvi in dopolnjevanju pravnih predpisov, ki regulirajo odnose v samem gospodarstvu.

Potemtakem ima finančna inšpekcija poleg kontrolne kot osnovne funkcije tudi aktivno vlogo pri dopolnjevanju, nadaljnji izdelavi in izgradnji gospodarskih pravnih predpisov.

Pristojnost finančne inšpekcije je določena z uredbo o finančni inšpekciji kakor tudi z drugimi gospodarskimi predpisi, ki urejajo naš novi gospodarski sistem. S to uredbo je regulirana poleg tega tudi organizacija same finančne inšpekcije, medsebojni odnosi tako zvezne, republiške, kakor tudi inšpekcije ljudskih odborov. S predpisi materialnega karakterja (zakoni, uredbe, naredbre, navodila itd.) pa je po-

drobno urejena pristojnost same finančne inšpekcije.

Po obstoječi sistematizaciji je predvidenih 15 finančnih inšpektorjev, trenutno pa je zasedenih vsega le 12 službenih mest, vključno 2 inšpektorja — pripravnik. Finančno inšpekcijo vodi šef, k' je vezan na načelnika tajništva za gospodarstvo. Obstoječi kader finančne inšpekcije ima potrebno strokovno in moralno kvalifikacijo za izvrševanje poslov finančne inšpekcije. Trenutna zasedba finančne inšpekcije je naslednja:

S fakultetno izobrazbo trije inšpektorji, s popolno srednješolsko izobrazbo devet inšpektorjev. Povprečna službena do-

ba znaša ca. 15 let in 10 mesecev, odnosno: nad 30 let službe en inšpektor, od 25—30 let službe 3 inšpektorji, od 20—25 let službe 1 inšpektor, od 15—20 let službe 1 inšpektor, od 5—10 let službe 1 inšpektor in od 1—5 let službe 3 inšpektorji.

Na območju glavnega mesta Ljubljane imamo:

559 gospodarskih organizacij, 91 finančno samostojnih zavodov in 3658 ostalih zavezancev.

Ako upoštevamo, da ni namenjen finančne inšpekcije izvajanje dokumentarne revizije, temveč je delo finančne inšpekcije nekako »na preskok«, potem bi sedanje število finančnih inšpektorjev bilo zadovoljivo. Še zdaleč pa obstoječe število stanje finančnih inšpektorjev ne ustreza, ako upoštevamo še ostalih 3658 davčnih zavezancev, katerim se ravno zaradi nezadostnega števila finančnih inšpektorjev finančna inšpekcija do danes še ni mogla posvetiti. Zato bomo brezpogojno mislili na povečanje inšpektorskega kadra, upoštevajoč, da je samo v drugi polovici leta 1954 štavilo gospodarskih organizacij naraslo od 486 na 559.

Ker nagrajevanje finančnih inšpektorjev še vedno ni urejeno, ni mogoče izpopolniti delovnih mest. Mlajši kadri odhajajo v produkcijo, kjer se jim nudijo boljše ekonomski pogoji.

V letu 1954 je finančna inšpekcija opravljala predvsem naslednje naloge:

1. Kontrolirala je popise in inventure zaradi plačila pozitivne, odnosno vračila negativ-

ne razlike pri cenah gotovih proizvodov — regresov.

2. Pregledovala in kontrolirala je gospodarske organizacije zaradi izpopolnjevanja in plačila obveznosti do družbe.

3. Kontrolirala je davčne prijave in prometni davek privatnih zavezancev-knjigašev za leto 1953.

4. Vršila je uradne preglede nekaterih podjetij, ali po nalogu Tajništva za gospodarstvo MLO, ali po nalogu republiške in zvezne finančne inšpekcije.

5. Pregledovala je zaključne račune gospodarskih organizacij in ustanov za leto 1953.

6. Vršila je razne preglede gospodarskih organizacij zaradi ugotavljanja gospodarskega kriminala, odprave pomanjkljivosti v poslovanju.

7. Pregledovala je gospodarske organizacije zaradi ugotavljanja kreditne sposobnosti.

8. Izvedla je dokončno likvidacijo raznih gospodarskih podjetij.

Finančna inšpekcija si je v letu 1954 zadala nalogo zagotoviti ažurnost računovodstva po podjetjih, ker je ažurnost knjigovodstva osnova za poslovanje samega podjetja, na drugi strani pa je tako dana edina možnost ugotavljanja in ukrepanja s strani nadzornih organov. Spričo novih gospodarskih predpisov, ki so stopili v veljavo z začetkom leta 1954, je smatrala finančna inšpekcija, da je nujno potrebno vse naše gospodarske organizacije seznaniti s temi predpisi, zato je v prvem polletju 1954 poleg pregledov zaključnih računov iz leta 1953 vršila tudi instruktazna računovodskega kadra. Finančna inšpekcija je zato usmerila svoje delo v nekako preventivo. Ta praksa se je dobro obnesla in je morda ravno iz tega razloga bilo manj tako imenovanih prijav in ukrepanja v nasledovni finančnih prekrških.

1. Kontrola regresov je bila opravljena v začetku leta 1954 in je bilo pregledanih enajst gospodarskih organizacij po zadržanem odloku o vplačilu pozitivnih razlik in o povračilu regresu negativnih razlik pri nekaterih proizvodih.

Positivne razlike so bile vprašane na intervencijo finančne inšpekcije na podlagi popisov kož, odpadnega železa, petroleja in motornih olj v skupnem znesku 13.164.385 dinarjev.

Dovoljeni so bili regres pri zalogah bombaža in svile pri petih gospodarskih organizacijah v skupnem znesku 91.946.893 dinarjev.

S kasnejšimi pregledi na terenu je bil regres pri enem podjetju popravljen za 259.399 dinarjev.

Med letom so bile izvršene kontrole ostalih regresov, ki jih je priznavala Narodna banka na podlagi posebnih predpisov. To delo je bilo opravljeno s kontrolo pri podružnicah Narodne banke. Ugotovljena sta bila dva primera, ko so podružnice Narodne banke neupravičeno priznavale regres za kmetijske stroje in potrebe za čebelarstvo.

Tako je bilo na intervencijo finančne inšpekcije pri podjetju »MEDEX« v Ljubljani vrnjenih 104.820 dinarjev regresa iz čebelarstva, pri podjetju Kmetijski magazin v Ljubljani pa 603.350 dinarjev regresa za kmetijske stroje.

Na vse navedene zneske so gospodarske organizacije plača-

le tudi ustrezne zamudne obresti.

Finančna inšpekcija pa je sodelovala tudi pri povračilu obratnih sredstev za gostinska podjetja pri prevedbi specifičnega drobnega inventarja na osnovna sredstva. Iz tega naslova je bilo podjetjem vrnjenih skupno 8.300.000 din.

2. Redni in izredni pregledi zaradi kontrole izpolnjevanja obveznosti do družbe so bili izvršeni pri gospodarskih organizacijah v 881 primerih, kar kaže, da je več gospodarskih organizacij bilo pregledanih tudi večkrat. Tako je bilo pregledano:

	Štev. pregledov
a) industrija in rudarstvo	125
b) kmetijstvo in kmet. zadruge	94
c) gozdarstvo	3
č) gradbeništvo	34
d) promet	5
e) notranja trgovina	189
f) zunanja trgovina	42
g) trgovinske usluge	1
h) gostinstvo — turizem	184
i) obrt	201
j) komunalna dejavnost	3

Ti pregledi so ugotovili delno neurejenost in neažurnost knjigovodstva, v mnogih primerih slabo čuvanje osnovnih sredstev, kar zlasti pride v poštev pri kmetijskih zadrukah, predvsem pa nenamensko črpanje obratnih sredstev za investicije (Pivovarna »Union«, Izolirka, Tekstil Ljubljana, Jugoteknika, Pletenina, Vinocet, Kmetijska zadruga Vič, Agroservis, Usnje itd.). Slednji primeri so bili izročeni Okrožnemu gospodarskemu sodišču, ki je v vseh primerih tudi izreklo kazen. Tako je bilo vložnih prijav v kaznovanje:

	vloženo:	nerešeno:
a) zaradi prekrškov o gospodarjenju z osnovnimi sredstvi	10	3
b) zaradi prekrškov o gospodarjenju z obratnimi sredstvi	25	2
c) zaradi prekrškov predpisov o knjigovodstvu gospodarskih organizacij	92	7

Izrečene so bile naslednje kazni:

	Število podjetij:	Število oseb:	Znesek din:
a) po uredbi o gospodarjenju z osnovnimi sredstvi	7	14	145.000
b) po uredbi o obratnih sredstvih	23	31	129.500
c) po uredbi o knjig. gosp. organizacij	11	65	202.000

V mnogih primerih je morala finančna inšpekcija nastopati ostreje in so bili javnemu tožilstvu prijavljeni primeri težjih značajev, kjer je šlo predvsem za okoriščanje s splošno ljudsko imovino ali pa za skrajno malomarno upravljanje same imovine, n. pr. v bivših »Oljarnah« v Ljubljani, »Vati« v Zadobrovi, trgovini Kmetijske zadruge v Ljubljani, Pletenini v Ljubljani, Volnenki v Ljubljani, Grajski restavraciji, DUR v Sentvidu, Gostinskem podjetju Polje, Čevljarjski zadrugi v Mostah, Kmetijski zadrugi v Sentvidu. Vsi ti primeri so večidel še v postopku. Proti funkcionarjem kmetijske zadruge v Sentvidu pa je postopek ustavljen zaradi pomanjkanja dokazov, četudi gre za primanjkljaj v višini 1.082.419 din.

Na predlog same finančne inšpekcije je bil uveden likvidacijski postopek nekaterih gospodarskih organizacij. Finančna inšpekcija pa je izvedla ali kontrolirala likvidacijski postopek v 24 primerih. Od tega je bilo v letu 1954 zaključenih 17 pregledov, medtem ko je 7 primerov še v postopku.

Pri rednih in izrednih pregledih v letu 1954, zlasti pa v prvi polovici leta 1954, je finančna inšpekcija ugotovila znatne zaostanke obveznosti do družbe. Zlasti so bili ti zaostanki ugotovljeni pri pregledih zaključnih računov iz leta 1953. Na intervencijo finančne inšpekcije je bilo vplačanih 1.671.153.000 dinarjev zaostankov, in sicer:

	din
1. prometni davek	84.107.000
a) gospodarskih organizacij social. sektorja	3.098.000
b) obveznikov iz privatnega sektorja	24.116.000
2. prispevek za socialno zavarovanje	603.000
3. zvezni delež davka na dobičku	67.045.000
4. amortizacija	9.497.000
5. obveznost do skladov	
6. ostale obveznosti:	
a) obresti na osnovna sredstva	6.121.000
b) zamudne obresti	460.050.000
c) odtegnjeni davek	4.817.000
č) social. sekt. mestna taksa	680.000
7. obveznosti iz prejšnjih let:	
a) družbeni prispevek	202.261.000
b) davek od presežka zaslužkov	393.247.000
c) republiški investicijski sklad	10.581.000
č) ostalo	404.961.000

Gospodarskih organizacij, ki so v letu 1954 morale plačati zamudne obresti, je bilo 428.

Da bi se doseglo pravilno obračunavanje in odvajanje prometnega davka, so finančni inšpektorji sodelovali pri sestankih in seminarjih s posameznimi finančnimi referenti iz finančne uprave in računovodji podjetij ter tolmačili nove gospodarske predpise glede davka in ostalih obveznosti.

3. Davčne prijave in plačila prometnega davka zasebnih zavezancev-knjigašev je finančna inšpekcija nadzorovala s sodelovanjem Mestne finančne uprave.

Pri pregledu poslovnih knjig knjigašev so bili odkriti skoraj redni pojavi nepravilnega dokumentiranja realizacije, kakor

ko se je eni pritožbi ugodilo.

Podrobnejša problematika posameznih gospodarskih organizacij je bila obravnavana ob potrditvi vsakega posameznega zaključnega računa na Zboru proizvajalcev, oziroma posebni komisiji Mestnega ljudskega odbora.

V naslednjem navajamo važnejšo problematiko.

	din
1. prometni davek	84.107.000
a) gospodarskih organizacij social. sektorja	3.098.000
b) obveznikov iz privatnega sektorja	24.116.000
2. prispevek za socialno zavarovanje	603.000
3. zvezni delež davka na dobičku	67.045.000
4. amortizacija	9.497.000
5. obveznost do skladov	
6. ostale obveznosti:	
a) obresti na osnovna sredstva	6.121.000
b) zamudne obresti	460.050.000
c) odtegnjeni davek	4.817.000
č) social. sekt. mestna taksa	680.000
7. obveznosti iz prejšnjih let:	
a) družbeni prispevek	202.261.000
b) davek od presežka zaslužkov	393.247.000
c) republiški investicijski sklad	10.581.000
č) ostalo	404.961.000

Nepravilnosti se odražajo v formiranju dohodka podjetja in nepravilni uporabi namenskih sredstev. Podjetja knjižijo med stroške režije tudi izdatke za investicije in velika popravila, namesto da bi jih krila iz namenskih sredstev, ki so določena za take primere (sklad za prosto razpolaganje, amortizacijski sklad). Med neupravičene stroške spadajo dalje razna darila društvom in organizacijam, ki praviloma bremene sklad za plače. Ker so v takih primerih komisije za pregled zaključnih računov strogo postopale, so podjetja našla drug izhod. Sedaj pomagajo raznim društvom in organizacijam na ta način, da izplačujejo ogromne zneske za oglase, reklame v glasilih teh organizacij. Jasno pa je, da podjetje ne more in ne sme prikazovati svoje dohodnosti v breme družbenih sredstev.

Poleg dohodka je plačni sklad podjetja glavni element, zaradi katerega podjetja delajo finančne prekrške. Vse težji za tem, da bi bil ta sklad čim večji, ker pa zato ni pravih pogojev, si skušajo podjetja pomagati na ta način, da obidejo obstoječe finančne predpise. Tudi v letu 1954 so ostale iste tendence, le da podjetja sedaj namesto dohodka obračunavajo dobiček, od katerega zavisi višina presežnih plač. V pogledu obravnavanih težnjah podjetij ni bistvene razlike, ker se sistem plač ni bistveno spremenil.

Prednja izvajanja bi dokumentirali z ugotovitvami ob pregledih zaključnih računov iz leta 1953.

1. Plan prometa: Za celo področje kaže, da so podjetja planirala promet v višini 110.269.982.000 din, dosegla pa so promet v višini 134.354.626.000 dinarjev, kar daje nasproti planu 121,85% prekoračitve. K posameznim panogam pa je tale ustvaritev prometa: industrija 118,77%, kmetijstvo 166,71%, gozdarstvo 153,40%, gradbeništvo 119,76%, promet 125,09%, zunanja trgovina 124,92%, ostala trgovina 121,82%, turizem in gostinstvo 117,63%, obrt 117,80%, grafična podjetja 155,95%. Na področju mesta planiranega prometa ni doseglo 50 podjetij.

(Konec poročila Finančne inšpekcije bomo objavili v prihodnji številki)

Izdaja Založništvo »Ljubljanski dnevnik«, direktor Stane Skrbar, odgovorni urednik Ivo Tavčar.

VABILO

na 53. skupno sejo Mestnega zbora in Zbora proizvajalcev MLO

Na podlagi 89. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, sklicujem

53. SKUPNO SEJO

mestnega zbora in zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, ki bo v petek, dne 14. januarja 1955 ob 16.30 v sejni dvorani Magistrata, Ljubljana.

Predlagan je naslednji

dnevni red:

1. Poročilo Finančne inšpekcije MLO od delu v letu 1954.

2. Poročilo Tržne inšpekcije MLO o delu v letu 1954.

3. Razprava in sklepanje o odloku o dopolnilnih plačah, osebnih in položajnih dodatkih uslužbencev MLO za leto 1955.

4. Razprava in sklepanje o odloku v uvedbi občinskega prometnega davka.

5. Razprava in sklepanje o odločbi o proglasitvi Peklčne galske čete za samostojno proračunsko ustanovo.

6. Razprava in sklepanje o odločbi o ustanovitvi Zavoda za stanovanjsko izgradnjo.

7. Razprava in sklepanje o odredbi o rokih za zamenjavo, oziroma izdajo delovnih knjižic

8. Personalne zadeve

Vsaki ljudski odbornik ima pravico predlagati pismeno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda. Morebitno odstonost javite skupščinski pisarni MLO (telefon 21-343), Kreslija, soba št. 8.

Predsednik MLO:

dr. Marijan Dermastija, i. r.